

Het
«Armée Belge-
Belgisch Leger»

door

S.M. Joë-GOM

ETNOLOGISCHE AANTEKENINGEN OVER DE BELGISCHE KRIJGERS IN GERMANIA een bijdrage tot de civilisatie van het Armée Belge-Belgisch Leger.

Vaak hoor je zeggen dat het leger een steunpilaar is van de maatschappelijke orde, de stalen vuist, het instrument van de heersende klasse. Uit deze vaak vage uitspraken blijkt dat niemand de "militaire kwestie" als onbelangrijk ervaart. Uit de vele politieke akties die deze analyse kan schragen, uit de mee- en de tegenvallers van de kommunistische beweging, blijkt toch, doorheen de verschillen of strijdigheden enerzijds en de historische betekenis anderzijds, dat een grondiger analyse bepaald nodig is.

Op een ogenblik dat links er meer dan behoorlijk op vooruitgaat in Frankrijk en Italië, doen de recente voorbeelden van Chili en Portugal de westerse democraten, die geen al te sterk geheugen hebben, er aan herinneren dat het leger heel wat gewicht in een revolutionaire schaal kan leggen.

In eigen land betoogden heel wat jongeren tegen het plan VDB. In jeugdige kringen ontwikkelt zich een min of meer gefundeerd anti-militarisme en steeds meer jongeren verklaren zich voorstander van burgerdienst. Bovendien is er het (embrionale) sindikalisatieproces en het grote ongenoegen in legerkringen zelf. Uit dit alles kunnen we afleiden dat de militaire kwestie een niet over het hoofd te zien aspekt is van de politieke crisis waarin ons land steeds dieper wegzinkt, samen met het kapitalistisch systeem.

Tenslotte hebben de resultaten van de konferentie van Helsinki bij iedereen vragen doen oprijzen, zelfs ondanks de manier waarop rechts één en ander is gaan voorstellen. Waarom hebben de kapitalistische landen zoveel "toegevingen" gedaan? "Om de Russen een plezier te doen"... "Om Brezjnef toe te laten zijn karriere mooi af te ronden"... enz...? Wil en kan het leger toegeven dat het imperialistisch systeem de vreedzame koëxistentie werd opgedrongen?

Om het politiek initiatief over te nemen (of te behouden) in deze omstandigheden, moet je nodig begrijpen hoe "das Militär" precies in me-

kaar zit, nu en in België, en dien je te weten dat bij de werking van dit apparaat heel wat ideologie komt kijken of, concreet met andere woorden, een overheersing die de bevolking uit gewoonte aanvaardt en waarmee zij instemt. (wat niet wil zeggen natuurlijk dat dwang geen bepalende rol speelt). Verder dient het duidelijk te zijn dat de werking van het leger -eventueel wat vroeger of later- dé uitdrukking is van de tegenstellingen van de kapitalistische maatschappij op nationaal en op internationaal vlak. Tevens moet een ontwerp van revolutionaire verandering worden gemaakt, dat de bourgeoisie elimineert en er het nieuwe, historische blok van het proletariaat en zijn bondgenoten voor in de plaats stelt.

DE INTERNATIONALE DIMENSIE VAN DE KLASSENSTRIJD.

De internationale conflicten waren en zijn nog het geliefkoosde tema van de burgerlijke ideologie op militair gebied : nationalisme in het verleden, in dienst van de imperialisten van '14-'18, aarzelingen ten opzichte van het fascisme, antisovjetisme gisteren, en vandaag de NATO (1).

De huidige toestand, waarin het socialistische kamp, het kapitalistisch wereldsysteem en de bevrijdingsbewegingen in de koloniën naast elkaar bestaan, kan niet op dezelfde manier worden geanalyseerd . Het vanzelfsprekende resultaat van de technologische en strategische evolutie, en van het gedeeltelijke (en broze) militaire evenwicht dat ermee gepaard gaat, is een belangrijk maar uiteindelijk sekundair element van de nieuwe voorwaarden van de klassenstrijd op internationaal vlak.

Fundamenteel nieuw is de opkomst, de ontwikkeling en de handhaving op het internationaal toneel, van een protagonist, van wie de eigen waarden, de eigen belangen en de politieke actie anders zijn, want niet gebonden aan het nationalistische manicheïsme (het dualisme van Goed en Kwaad -vert.) van de machtspolitiek. In het socialistische kamp kon niet alleen de sociale revolutie een beslissende etappe inslaan, maar ook, en het

---

(1) : let op het voortdurende verraad van het proletarisch internationalisme : Vandervelde ... Spaak, ... De Man, ... Spaak ...

één veronderstelt het andere, is het socialistische kamp dat van de vrede (2), de erfgenaam van het proletarisch en pacifistisch internationalisme van de arbeidersbeweging die, zonder enige vorm van zwakheid of naïviteit, in naam van de democratie en de revolutionaire doeltreffendheid vooropstelt :

-dat de revolutie niet wordt geëksporteed

-dat de oorlog zoveel mogelijk dient vermeden te worden.

Deze principes verklaren goeddeels de akkoorden van Helsinki en ze liggen ook aan de basis van de solidariteit waarmee materiële en politieke hulp wordt verleend aan de revolutionaire bewegingen en de bevrijdingsbewegingen in de koloniën.

Gezien vanuit het standpunt van de revolutionaire praktijk konden de inter-imperialistische conflicten in hun tijd tot een andere, specifieke handelwijze verplichten. Immers, de werkers droegen er de zware en bloedige gevolgen van, maar tegelijkertijd veroorzaakten ze de val van het russische keizerlijke staatsapparaat, dus ook van het tsaristische leger. De oprichting van het Rode Leger op de puinen van het tsarisme heeft dan ook een determinerende rol gespeeld bij de ultieme eliminatie ervan door de eerste socialistische revolutie.

Later bleek de oprichting van andere "rode" legers vaak te gebeuren onder voorwaarden die veel weg hadden van de russische destijds, nl. de vernietiging van de oude maatschappij door de kolonisatie en de militaire interventie van buitenaf, vanwege de kapitalistische wereld (zie China, Indochina, Cuba, de Portugese kolonies...). Maar deze overigens relatieve gelijkens (zie in dit verband ook de hulp van de socialistische landen) past volledig in het kader van de bijzondere voorwaarden van de vernietiging van buitenaf van het staatsapparaat, en in geen geval krijgen we hier de basis van een universele wet van "de gewapende strijd" die in felle tegenspraak zou staan tot de twee hierboven genoemde principes en

---

(2) : militaire uitgaven gaan zwaar doorwegen en niemand heeft er eigenlijk wat aan, terwijl toch iedereen er voor betaalt. In de grond wil het socialisme de mensheid kollektief van het geweld bevrijden.

aanleiding zou geven tot verwarring tussen burgeroorlog, nationale strijd en socialistische revolutie (3).

Het gauchistisch militarisme van Trotski en zijn erfgenamen (de bewuste en de onbewuste, die bovenstaande kreet overnamen) werd verslagen in 1917 en in 1928. Het meer recente overzicht van het gewapend avonturisme in Latijns-Amerika, dat door Regis Debray in krachtige lijnen op papier werd gezet, eindigt ook in de mist. (We wijzen hier op een zekere luciditeit in de autokritiek, op een bepaalde oppervlakkigheid bij de ingelaste episodisch-demagogische bezwering van het "neo-stalinistisch reformisme"). Nadruk dient gelegd op het zwaar burgerlijk-idealistisch karakter van de analyse, die dit avonturisme zegt te willen rechtvaardigen; uiteindelijk gaat het slechts om een mythologische babbel waar de revolutionair verwordt tot een soort reddende Tarzan, een Robinson, een Prediker Voor Het Ware Geloof. De mythe wordt hooquit tot een geborneerde, ondialektische en fantaisistische afdruk van het sowjetvoorbeeld (met eventueel een Cubaanse pruik op), en uit het geheel blijkt een dubbele politieke weigering die veelbetekenend is : aan de ene kant weigert men de "vreedzame koëksistentie" te erkennen als een grote overwinning die de vredeskrachten aan het imperialisme konden opdringen, weigert men te erkennen dat ze een betere en minder dure basis is voor de revolutie in alle landen, zoals het algemeen stemrecht (dat de bourgeoisie op nationaal vlak als een soort vreedzame koëksistentie werd afgedwongen) een betere -geen voldoende- grondslag was voor de proletarische revolutie in ieder land.(4) Aan de andere kant weigert men rekening te houden met de specifieke krachtsverhoudingen in ieder land, haalt men min of meer bewust de neus op voor de massastrijd, voor de organisatie van de

---

(3) : Onafhankelijk van de beslissende rol van het sowjetbevrijdingsleger, waren de strijd en overwinning van de antifascistische verzetsstrijders in Oost-Europa en de Balkanlanden in 40-45 toegespitst op de economische, politieke en militaire kolonisatie van de nazi's die de feodale en de nationaal-burgerlijk autonome structuren ter plaatse elimineerden.

(4) : Het misprijzen voor de vreedzame koëksistentie en de democratische overwinningen van de arbeidersklasse gaat vaak gepaard met de min of meer subtiele negatie van het socialistisch karakter van de door kommunistische partijen in verschillende landen geleide revoluties.

arbeidersklasse en de volksmassa's. Het "linkse militarisme" is gebaseerd op een elitaire verdediging van het geweld (wat een pathologisch sektarisme in leven houdt).

HET LEGER EN DE NATIE.

De hierboven vermelde principes vertolken de wetenschappelijke overtuiging van de marxisten, die van oordeel zijn dat de beslissende historische faktor van de socialistische revolutie de klassenstrijd is, gericht op klasse-objektieven, op de vrede, op democratie onder elke vorm.

Gezien vanuit dit standpunt is de fundamentele vraag of, en zo ja, hoe, het leger de evolutie van de krachtsverhoudingen tussen de maatschappelijke klassen weerspiegelt, hoe en of de arbeidersklasse een rol kan spelen in de bepaling van de militaire politiek. Het is duidelijk dat deze rol bijna onbestaande was in de negentiende eeuw - de eeuw van de afslachtingen van de arbeiders, de eeuw van Thiers, van Cavaillac - en dat hij duidelijk verkeerd werd bepaald door de Tweede Internationale in 1914-'18, want toen werd het een waar bloedbad.

Daarna was er de besluiteloze voorbereiding van de oorlog tegen het fascisme, de weerstand, de overwinning... Rekening houdend met gebreken en goede eigenschappen kunnen we wel zeggen dat een en ander de voortgang vertolkt van de idealen van de arbeidersklasse in de bepaling van de militaire aktie; de antifascistische en democratische idealen haalden het tijdelijk op de aarzelingen, de verborgen of openlijke simpatie, de medeplichtigheid van de westerse bourgeoisie. Een en ander is niet geheel gerecupereerd, dat kon ook niet, in de Atlantische ideologie die het amerikaans imperialisme steunt.

Sindsdien zagen we dat het leger soms "voorop" kan lopen, vooral dan, -zo lijkt het toch- in die gevallen waar het centraal staat in het politieke leven, door de koloniale oorlog, door de bevrijdingsstrijd. Het relatieve progressisme van het leger kan ook een uiting zijn van het dynamisme van de kleinburgerij, die zich min of meer radikaal verzet tegen de oligarchie van de "compradores" en tegen het internationaal monopolistisch systeem. De politieke bondgenootschappen op grond van bepaalde ob-

jektieven hoeven niet noodzakelijk ontbloot te zijn van tegenstrijdigheden (zie bijvoorbeeld de "deining" in de schoot van de M.F.A.).

Meer bepaald omtrent België : kan in het leger de krachtsverhouding even gunstig voor de arbeidersklasse worden als in de burgermaarschappij en zo ja, hoe kan dit dan worden verwezenlijkt? Met andere woorden : kunnen we zodanig ageren dat het leger geen reaktionair bastion meer zou zijn en potentieel geen stalen vuist die een eventuele socialistische revolutie zou trachten te verpletteren zowel hier in België als bij onze bondgenoten, kortom in elk land "dat tegen zichzelf zou moeten worden beschermd".

MEER BEGRIP VOOR "LA GRANDE MUETTE" (5)

De gevoelens die jegens het leger worden gekoesterd, kunnen mooi worden samengevat in dat ene zinnetje : "Waar is het goed voor?" Uit de ondertoon kan dan duidelijk worden opgemaakt dat het nergens goed voor is. Deze gevoelens vinden we terug bij bijna alle miliciens en bij zeer veel beroepsmilitairen : verantwoordelijken zeggen dat er geen "motivering" (meer) is. Dat wordt dan medegedeeld in dat prachtige behaviouristische jargon, waarin ook de psychologen van het industriële proletariaat zich plegen uit te drukken.

Inderdaad, het honorabele (en ideologisch aantoonbare) nut van de onderneming heeft miserabel weinig om het lijf, of het nu gaat om het militaire, het sociale of het individuele aspekt ervan.

Eerst en vooral militair : de technologische en strategische evolutie heeft een afzwakkende inwerking op de manicheïstische voorstelling (erfenis van het nationalisme) van De Vijand - het kommunisme is al te vaag en bovendien alomtegenwoordig, en in geen geval zo geslaagd als "De Russen" (aan de grens met de D.D.R. zeggen ze toch : kijk eens, daar zijn ze, de Russen). Maar de russen zijn onze erfvijanden niet. Anderzijds leidt die evolutie tot marginalisatie (verdringing) van de

---

(5) : "la grande muette" : letterlijk de "grote zwijgende", het monddode leger (vert.)

klassieke militaire bedrijvigheid, ten overstaan van de ABC-dreiging (6). Het verband tussen ABC-oorlog en konventionele oorlog wordt niet zo ingezien, en in geen geval begrepen door de overgrote meerderheid van de militairen zelf. Als men het moet geloven, rekent de NATO (de "Amerikanen") op België om het van 7 minuten tot 42 uur vol te houden "als het zover is"! Dit onbegrip is niet zo verassend, want sinds Londen en Dresden viseert de zgd. moderne oorlog vooral de burgerbevolking en het economisch potentieel, en sinds Hiroshima lijkt alles beperkt te zijn tot "een druk op de knop". Vermits de militairen noch doelwit, nog jagers meer zijn, voelen zij zich helemaal niet meer bij de zaak betrokken en zijn bereid "op te sodemieteren zogauw de zaak uit de hand loopt", zoals ze in de privésfeer graag plegen te verklaren aan de miliciens. (7)

Sociaal gezien dan : noch moreel, noch materieel is het leger eng betrokken bij taken van algemeen nut. En indien het toch gebeurt dat een belangrijke taak van deze aard aan het leger wordt toevertrouwd, wordt zulks in het militaire waardensysteem gezien als een lastpost en een storing. Zo heeft men nog altijd niet de hulp bij de aardappeloogst in de winter van 1974 verteerd. En in deze geest wordt de burgerdienst dan ook met misprijzen bekeken.

Individueel nu : het leger is zo georganiseerd dat geen enkel milicien er een echt beroep uitoefent (al bevestigen de uitzonderingen de regel). Dus noch hun eigen beroep, noch een beroep dat het leger hen zou wensen aan te leren. Ook de kaders worden vaak veroordeeld tot het uitoefenen van jobs die weinig kwalifikatie of persoonlijke inzet vergen.

Onder deze voorwaarden is het begrijpelijk dat de opleiding van de miliciens vaak zonder overtuiging wordt aangepakt. Dat geldt evenzeer voor de theoretische lessen als de terreinoefeningen, En ook de discipline ont-

---

(6) : In het leger wordt met afkortingen gegoocheld : de vijand dient misleid te worden, de spion ontmoedigd. ABC-oorlog : Atoom-, Biologische en Chemische oorlogsvoering.

(7) : Je hoort wel meer zeggen dat het hele rijdende (!) wagenpark van het Armée Belge-Belgisch Leger niet eens zou volstaan om al die "beroeps"gezinnen te evakueren. Materieel gezien fantaisistisch, maar psychologisch wel veelzeggend.

snapt hieraan niet. Zij komt over als zinloos en wordt dan ook minder strak. Zelfs de sport, die toch onderwerp is van gloedvolle verklaringen, wordt in hoge mate verwaarloosd (8), behalve dan in bepaalde infanterie-eenheden. De "grote manoeuvres" blijken, buiten het obligate luchtje-scheppen, vooral te zijn herleid tot een geestrijk-benevelde vorm van kamperen (die een deel van het kader op een trieste manier lijkt te verstrooien).

Om dit gebrek aan motivatie te kunnen begrijpen moet men rekening houden met een aantal bijzondere factoren, die te maken hebben met de formele gehiërarchiseerde structuur van het gesloten sociaal systeem van het leger. Eerst en vooral is de militaire instructie van de meeste soldaten erg oppervlakkig : de produktie van kanonnenvlees gaat lustig verder. Drill is de filosofie van de plot (de yoga van de westerse soldaat volgens de instructeurs) en de kamoeflage-oefening met berkentakjes moet volstaan voor zijn bescherming en hem vindingrijker maken. Je schiet driemaal vijf kogels af, leert rechtsomkeer maken op maat, waarna je bezem en dweil in ontvangst neemt die je mag bijhouden voor de overblijvende negen maanden, en die een man van je zullen maken. Aan de andere kant lijken de lange opleidingen (drie maanden en meer) gewoonlijk te leiden tot een specialisatie op een smalle basis voor zeer uiteenlopende taken : dit systeem produceert hooguit "gespecialiseerde ongeschoolden", mensen zonder werkelijke kwalifikatie. Dit verklaart gedeeltelijk de veel voorkomende verspilling en het slechte onderhoud van het materiaal.

Over het algemeen is het intellektuele peil van de opleiding en van de functies daarna van de soldaat in het geheel niet aangepast aan de verscheidenheid en het gemiddelde peil van de studies die de miliciens deden. Ze hebben immers allen dezelfde graad : soldaat, en ze moeten dus ook allemaal dezelfde opleiding krijgen - en die is natuurlijk zeer elementair. In ieder geval bleef dit systeem meer dan honderd jaar ongewijzigd en is het in feite een fossiel overblijfsel van de tijd dat 80 tot 90 % van de jongeren analfabeet was en van het platteland kwam. Deze starheid kan ook worden gezien vanuit het standpunt van het kader, en dan meer bepaald van de instructeurs, waarvan de kwalifikatie en de funk-

---

(8) : Niet natuurlijk voor prof-sportlui, maar die zijn eigenlijk meer een uithangbord voor het leger dan échte soldaten.

tie sterk gehiërarchiseerd is ten koste van de onderofficieren en de lagere officieren.

De kwalifikatie van het kader is doorgaans niet bepaald schitterend juist vanwege die hiërarchische rem en ook door het rekruteringsbeleid. Het hiaat tussen de ABC-oorlog en de konventionele oorlog krijgt psychologisch een konkrete dimensie : de ABC-oorlog is een misterie en een afschrikwekkende boeman, wat waarschijnlijk geen toeval is : een grondiger kennis zou tot nadenken kunnen stemmen. Maar toch heeft deze instelling, die in de ogen van de meeste betrokkenen "nergens goed voor is" een bepaalde samenhang kunnen bewaren.

DE GOEDE KANTEN VAN EEN TUCHTSISTEEM.

Het schijnt dat er kerels zijn die de nor best leuk vinden. De échte man onthoudt de goede kanten van zijn legerdienst. De slechte kanten waren natuurlijk niet meer dan de rechtmatige keerzijde en bestraffing van zijn slechte neigingen uit een jeugd die nog minder waard was dan de tijd daarvoor : sindsdien is hij een man geworden.

De radikale dwang van vroeger, die nog altijd bestaat - de "opstandige" gaat de bak in, burgerdienst kost je nog altijd minstens twee jaar van je leven in plaats van 10 maanden - werd geleidelijk aanvaard als een soort doorgangsritueel met als doel "er mannen van te maken". We moeten dus veronderstellen dat de militaire gemeenschap de miliciens de regels en het heersende model van de burgermaatschappij wil bijbrengen, en wel zo dat de minder aangename kanten van deze opvoeding redelijk vlug de mist van de vergetelheid ingaan.

Dit militair model lijkt als twee druppels water op dat van de gevangenen : wie even wil terugdenken aan de tijd dat de arbeiders zowat buiten de wet stonden, gevaarlijk en immoreel werden genoemd, nodig aan heropvoeding toe waren en desnoods moesten neergeknuppeld worden, zal moeten toegeven dat deze verwantschap niet zo folkloristisch is.

Het gaat er om dat een soort slappe discipline wordt gehandhaafd - ook de sergeant is bij tijden niet zo'n slechte kerel - die echter tegelij-

kertijd kunstmatig en pietluttig is (kleding, uurrooster, houding, enz.). Respekt wordt in hoofdzaak afgedwongen omdat de miliciens in de praktijk van alle dag geen rechten kan doen gelden -hij verkrijgt gunsten- en geen preciese taken krijgt -hij gehoorzaamt blindelings aan zijn superieuren. Rechten en plichten zoals de reglementen ze voorzien kunnen de mens heel wat meer last bezorgen dan deze praktijken : een waarschuwing voor diegenen die "moeilijk" willen doen. Overigens kennen de miliciens het reglement niet want "dat is niet noodzakelijk" werd hen verteld tijdens de opleiding, die niet verder ging dan het opsommen van de sankties.

Dit algemeen werkingsprincipe wordt duidelijk krenkend onder de levensvoorwaarden zoals die in de kazerne worden opgelegd : de onbenulligheid van de taken (zoals het maken van konfetti in de gevangenis), de financiële afhankelijkheid want de soldij is niet meer dan wat zakgeld, het konstant gebrek aan privacy, de rudimentaire voeding en kleding, de feitelijke seksuele repressie door de bestendige controle van de vrije tijd wat nog beklemtoond wordt door het sociale en kulturele isolement van de Duitse bevolking, de angst en het wantrouwen van het lagere kader, dat belast wordt met de onduidelijke toepassing van het reglement en dat zelf onderworpen is aan de vaak zeer brutale controle van bovenaf.

De gevolgen van dit tuchtregime (herlees deze paragrafen en vervang telkens het woord miliciens door gevangene) zijn karakteristiek. Als een uiting van onderdrukte negatieve houding worden de miliciens lui, ze gaan bewust lijntrekken voor de meeste activiteiten, het materiaal wordt slecht onderhouden, er wordt op een verkwistende wijze mee omgesprongen of het wordt rondweg gesaboteerd. Maar het meest schokkend zijn de vluchtreacties en de infantiele regressie : de hygiëne wordt verwaarloosd, de soldaat moet boeren, winden laten en een grote bek opzetten, de viriliteit wordt met bravoure tentoongespreid, maar reikt niet verder dan het bordeel, de sex-shops of de zelfbevrediging, de alcohol verenigt de harten en doet je de rotzooi wat vergeten, het helpt je om de krisissen van heimwee -slecht- door te komen als het aftellen van de nog te kloppen dagen al te pijnlijk wordt. Een aantal van de meest wanhopigen pleegt zelfmoord en hun pogingen slagen doorgaans. Wie moedig is en durf genoeg heeft kan voor een nacht of een week-end "over de muur" klauteren. Daarbij moet gevoegd worden dat de gemeenschappelijke kulturele activiteiten bijna onbestaande zijn en van een twijfelachtige kwaliteit, en dat de levensvoorwaarden in de praktijk een individuele ontplooiing slechts zelden vergemakkelijken.

Het samenhangend systeem van regels, voorwaarden en effecten krijgt door het spel van de interactie nog twee bijkomende dimensies. Aan de ene kant, en in de mate dat onbeduidende taken en korvees het leeuwendeel van de dienst gaan uitmaken en dat de opleiding vervaagd, wordt de straf de overheersende referentie voor de meeste activiteiten. Iedere persoonlijke belangstelling voor de opgedragen taken verdwijnt, de hygiëne wordt verwaarloosd en de op sexe gebaseerde vooroordelen t.o.v. huishoudelijk werk worden versterkt. Overigens wordt de relatie tussen de "boys" en het kader door de straffen niet verbeterd. Aan de andere kant is er de bureaucratische ondoeltreffendheid, waarbij iedereen zoekt naar zo weinig mogelijk activiteit en zoveel mogelijk hulp. De inflatoire spiraal van de beschikbare personen - en van het prestige der chefs - wordt tenandere begunstigd door de tot het uiterste gedreven verdeling der taken : bvb. er is één sleutel per persoon en een uurrooster voor iedere bezitter van een sleutel; er zijn sleutels in de kast, sleutels van de kast, sleutels van het lokaal waar de kast staat, enz... Zo maakt ieder zich op een gemakkelijke manier onmisbaar en alles wordt netjes toegedekt.

De grote efficiëntie van het tuchtsysteem blijkt uiteindelijk ook uit de eliminatie van kollektieve reacties. De willekeur, die aanvaardt wordt in de mate dat er vluchtmogelijkheden zijn en voor zover de levensvoorwaarden niet té drastisch verslechteren, laat veel ruimte voor individuele arrangementen en plannetjes, maar zeer weinig voor een kollektieve reactie van solidariteit. Vooral de miliciens zijn volledig ongeïnteresseerd voor de kontakt- en informatiekomitees die bij ieder bataljon bestaan. (9) Wat tenandere begrijpelijk is, want deze komitees beschikken over geen enkele macht over het kommando. Hetzelfde geldt voor de gestencylde bataljonsblaadjes, die volledig onder de controle staan van de verantwoordelijke officieren, die de redactie ervan soms bijna volledig in handen hebben.

De enige kollektieve en merkbare reactie hierop spruit voort uit een simpele mistifikatie : het pseudo-verzet tegen het systeem leidt tot een onbewust, maar met grote ijver toegepaste, reproductie van de regels waaraan men zich zegt te onttrekken : vernedering van de "schacht" door

---

(9) : Belachelijke opmerking van Vdb, als hij het heeft over op zijn initiatief opgerichte en georganiseerde "sovjets".

de "anciens - want in het leger in anciënniteit een graad en dus een criterium van competentie -, kollektieve en kinderlijke vlucht. Op die wijze is het systeem simbolisch rond.

EEN "KARRIERE", VER VAN HET MOEDERLAND.

Gezien vanuit het standpunt van de bewakers van deze instelling, is er slechts één ideologisch aanvaardbaar antwoord mogelijk op de in het oog springende nutteloosheid van het leger : het is een projekt van sociale integratie dat vergelijkbaar is met deze van de ambtenaren. Maar dit antwoord is te vaag - en hiervan ziet men duidelijk de tekens in België (10) - omdat het tezeer getekend is door de psychologische onzekerheid van de toestand van de beroepsmilitairen, wat een latent gevaar schept voor een huurlingenkorporatisme.

Deze psychologische onzekerheid vloeit voor een groot gedeelte voort uit een onder-kwalifikatie van een groot aantal onderofficieren en lagere officieren, en die het resultaat is van de formele hiërarchie van de opdrachten en het zich nestelen in de burokratie van het tuchtsysteem (11). De reële en gekende ongeschiktheid voor werk in de burgermaatschappij wordt met enige bitterheid toegegeven en wordt nog verhoogd door het koloniaal isolement waarin de beroepsmilitairen leven, al zijn de materiële voordelen hiervan niet te verwaarlozen.

Inderdaad heeft de beroepsmilitair in Duitsland, materieel gezien, een aantal relatieve voordelen : gratis woonst (of toch zeer goedkoop), standvergoeding in Deutsche Mark, auto, benzine en drank tax-free, maaltijden en aankopen in de kantines, enz. Daarenboven verdient de echtgenote dikwijls nog een tweede loon als tewerkgesteld burger, onder even

(10): Bv. evolutie van een dienst als het Militair Geografisch Instituut, zie ook de zgd. politisering van de onderofficieren-vakbond.

(11): Letterlijk bijna de fabel van de meester en de slaaf. Het voorbeeld van de onlangs weggejaagde officieren, en vooral dan het geval van die dokter die bezorgd was om de dienst aan de gemeenschap, veroorzaakte een schok. Duidelijk voorbeeld van bewustwording en diepe malaise bij waardevolle elementen in staatsdienst.

gunstige voorwaarden en zonder veel concurrentie op de arbeidsmarkt. Al deze voordelen worden natuurlijk gerechtvaardigd door de afstand, maar toch laat één en ander toe een leven te leiden waarvan in het moederland niet kon gedroomd worden. Overplaatsing naar België betekent doorgaans een brutale sociale achteruitgang en een zware sanktie.

Bovendien gaat de zwaardere dienst - wachtbeurten, consignes, alarm, enz. - gepaard met gunstige compensaties en premies. En op alle niveau's wordt deze dienst beloond met zeer losse uurroosters en verlofregelingen.

Zoals de Belgen in Kongo vroeger, gaat nu ook de beroepsmilitair vaak door voor een "parvenu" (12), temeer daar de kontakten met het moederland steeds schaarser worden en soms herleid worden tot enkele familieleden. Menig beroepsmilitair stelt na een verblijf van twintig jaar in het buitenland vast dat België voor hem een vreemd land geworden is. Soms is hij dan nog gehuwd met een Duitse, gaat hij op verlof naar de Costa Brava en hebben ook zijn kinderen geen vrienden in België en kennen zij het land niet. Bovendien worden zij niet geïntegreerd in de Duitse maatschappij. De dorpen of woonwijken, de klubs, de kantines, de scholen, de winkels, alles is apart, en de kontakten met onze lieve bondgenoten blijven meestal beperkt tot de officiële plechtigheden en de handeltjes links of rechts. Neemt een militair - uit zucht naar het onbekende, wie weet - een huishoudster van het land zelf, zal hij lang ervan verdacht worden haar in "één of andere kroeg opgeraapt te hebben", zal de aalmoezenier U verkondigen. En de afkeer om met elkaar om te gaan is wederzijds lijkt het, want ook tot de Belgen wordt geen toenadering gezocht.

De leven van kolonials, dat nog meer uitgesproken is naarmate het garnizoen kleiner is en verder verwijderd is van België - en het geografisch element speelde in een recent verleden een nog grotere rol - leidt uiteraard tot een verkalking van het sociale en politieke leven. Onder beroepsmilitairen vindt je nog veel unitaristen van de oude stempel, gegarandeerd echte royalisten en vinnige Vlaamse voorstanders van tweetaligheid. Daarbuiten een apolitiek, konservatief en eerder rechts wereld-

---

(12): BSD : Belgische Strijdkrachten in Duitsland.

je, dat min of meer wordt gedomineerd door een aantal officieren die het lezen van Nouvelle Europe Magazine gelijkstellen met politieke cultuur. Maar een algemene karakteristiek is het diepgaande onbegrip, zelfs de totale onwetendheid, ten opzichte van de belgische politieke werkelijkheid.

Zo is het sindikalisme in deze eigenaardige koloniale mikrokosmos bijvoorbeeld, een vreemde zaak. Zowel nu als vroeger lijkt het te steunen op een min of meer bewuste verdedigingsreactie van de onderofficieren. De tijd is voorbij dat de officier een hautain, aristokratisch misprijzen ten toon spreidde ten overstaan van zijn ondergeschikten, die vaak het meeste en het vuilste werk deden, maar de sociale hiërarchie is nog zeer uitgesproken, vooral buiten de diensttijd : afzonderlijke klubs en bars, verschillende straten in de woonblokken, hiërarchisering van de echtgenotes en kinderen in het sociale leven.

Maar de samenhang van het korps haalt nog steeds de bovenhand, zodanig zelfs dat het korporatistisch sindikalisme duidelijk door de hiërarchie wordt gemanipuleerd. Dit bleek duidelijk toen de militaire vakbond zelf de argumenten van de regering aandroeg m.b.t. de economische crisis, om haar leden ervan af te brengen de uitvoering van nochtans oude overeenkomsten inzake barema's te eisen, en om hen ervan te overtuigen dat ze zich tevreden moesten stellen met gedeeltelijke verwezenlijkingen. Daarbij sleurden zij dan nog de "vaderlandse plicht" (13) ! Maar dit soort zaken wordt steeds minder en minder aanvaardt, vooral in België.

Zelfs dit korporatistisch sindikalisme is zeer zwak. In feite gaat het meestal om de extrapolatie van deze of gene sociale, kulturele of familiale activiteit; de eigenlijke syndikale effectieven zijn weinig talrijk en ook maar moeilijk te mobiliseren. De eigen middelen - materieel, en voor wat de militanten aangaat - zijn erg beperkt, zelfs de coördinatie met "de belgen" verloopt moelzaam (cf. de deining in de schoot van de centrale).

De vrijwilligers in kort dienstverband, die sinds kort met kontrakten

---

(13) : "We gaan toch de straat niet opgaan als arbeiders", werd toen ook gezegd.

van 2 en 3 jaar worden aangeworven, nemen we even apart onder de loep. De rekrutering lijkt vooral jongeren aangesproken te hebben uit een soort "lumpenproletariaat" van jongeren zonder beroep. (14) Maar ook al zijn ze relatief geïsoleerd van de miliciens door hun statuut van onderkorporaal en door hun ander gedrag buiten de diensturen, zijn deze vrijwilligers in kort dienstverband evenzeer als de andere soldaten, gevangenen van het tuchtsysteem en worden ze evengoed gekonfronteerd met de hierboven reeds beschreven nutteloosheid. Met dit verschil dan dat deze vrijgezel voor één maand dolce-vita 12.000 F zakgeld krijgt. Feesten dus maar!

Anderzijds zijn de verhoudingen bewakers/gevangenen voor hen veel meer gespannen en meer toegespitst op harde discipline. Daarbij komt dat ze vaak met minachting worden behandeld, en op een min of meer bewuste manier benijd worden door de onderofficieren en de korporaals, waarvan ze de direkte concurrenten zijn voor wat betreft de budgetten en barema's, en die ze later wel eens van hun plaats zouden kunnen verdringen.

Ook al is het experiment nog niet zo lang in voege, toch lijkt er een groot percentage afvalligen te zijn bij de vrijwilligers in kort dienstverband : blijkbaar geeft een kwart tot een derde van de pas aangeworvenen er na enkele maanden de brui aan. Sommigen worden ertoe verplicht door hun kommandant (en in dat geval ging het om een allerhoogste sanktie). Maar of hun gedrag er nu aanleiding toe gaf of niet om disciplinaire maatregelen te treffen, voor velen is het een vrij gezonde reactie op een realiteit die ver beneden de schitterende beloften ging die hen tot het ondertekenen van het kontrakt konden bewegen.

Rekening houdend met de huidige economische toestand mag men veronderstellen dat een toenemend aantal jonge mannen een kortlopend kontrakt gaan verkieszen boven het stempelokaal. Ook is het best mogelijk dat ze op die manier gaan trachten het nodige geld bijeen te krijgen om hun studies later te kunnen voortzetten, want tenslotte verliezen ze maar één jaar meer.

---

(14) : Waarvan een gedeelte minderjarige delinkwenten en pre-delinkwenten, waarover met de rechter werd onderhandeld : er kan zeker getwijfeld worden worden aan de opvoedkundige waarde van een systeem dat principieel toch weinig of niet verschilt van de gevangenis, maar er zijn in dit geval toch een aantal betrekkelijke voordelen.

Om tot een konklusie te komen moeten wij terug naar het basisprobleem : waar is het leger goed voor, al denken heel wat militairen en de overgrote meerderheid van de miliciens dat het nergens goed voor is.

Even samenvatten : een zeker militair evenwicht verminderde de kansen op een gewapende agressie tegen de socialistische landen. De recente geschiedenis leert ons dat het belgische leger twee belangrijke taken te vervullen heeft als "gendarmerie" van het belgisch en internationaal kapitalisme. (16) Aan de ene kant in de Derde Wereld, waar onze troepen in Korea een ondersteuning mochten vormen, en in Kongo-Zaire zelfs als speerpunt mochten optreden, en waar wij in het algemeen geïntegreerd werden in het systeem van militaire (en natuurlijk ook economische) interventie, onder leiding van de V.S.A. Aan de andere kant in België zelf, waar het leger in 60-61 tussenkwam, of nog recenter tijdens de dokwerkersstaking waar het als stakingsbreker optrad. Het groeiend aandeel van de rijkswacht in de militaire inspanning, is slechts één dimensie van de politieke keuze, want het klassiek materiaal waarover het leger beschikt is uitermate aangewezen om er een burgeroorlog mee te voeren of een putsch mee te plegen. Het griekse voorbeeld (dat ons op verschillende punten zeer na staat) toont aan waartoe de plannen van de NATO dienen, die voor ieder maneuver een scenario van politieke fictie uitwerken, aangepast aan ieder land (17) en waartoe ook de "zwarte lijsten" dienen die nauwgezet worden bijgehouden door de militaire kontraspionage - en die o.m. worden aangewend om kommunistische militanten te weren.

Evengoed, of nog beter, dan een ongegrond antirussisch nationalisme, of

---

(15) : of civilisatie van het leger : omvat twee aspecten. 1. Beschaving. 2. Tegenstelling burger (civiel) en militair. Verburgerlijking is natuurlijk iets totaal anders (vert.)

(16) : En niet te vergeten de economische functies van het militair industrieel kompleks (dixit Eisenhower himself).

(17) : Met betrekking tot stakingen en onlusten in het moederland. Hetzelfde geldt voor de manoeuvres van eenheden die in België zijn gestationneerd.

een al te abstrakt en té politiek antikommunisme, is de duidelijk aange-
toonde nutteloosheid van het leger eigenlijk een ideale kamoeflage van
de reële functies en een ideologische konditionering die op deze basis
wordt georganiseerd heeft onvergelykbare kwaliteiten.

Ten eerste voor wat betreft de beroepsmilitairen : het huidig systeem
kweekt potentiële huurlingen die geneigd zijn een rustig leven te verde-
digen en hun materiële belangen die zij bedreigd achten, en die ze in
geen geval willen riskeren te verliezen. Bovendien zijn zij sociaal en
politiek geïsoleerd zowel van het land als van de miliciens en kunnen
zij hun toestand als een "val" beschouwen in de mate dat hun terugkeer
naar het burgerlijk leven onmogelijk wordt, zeker in een periode van
economische crisis en hoge werkloosheid.

Ten tweede, voor wat de miliciens aangaat : het systeem tracht het indi-
vidualisme en het egoïstische "plantrekken" te bevorderen, zodat een
aantal sociale krachtsverhoudingen meteen worden gerechtvaardigd : dwang,
straffen, blinde gehoorzaamheid en flikflooiërij. Vervreemding wordt een
stelregel en solidariteit en gemeenschappelijke actie uitgesloten : het
leger zal dus kunnen worden gebruikt voor operaties waarvan het politiek
belang niet meer zo direkt doordringt. De mogelijkheden zijn echter wel
beperkt geworden : de relatieve vooruitgang in de opvoeding van de
jongeren en de democratische informatie verklaren de intrede van vrijwil-
ligers in kort dienstverband.

In deze twee gevallen zien we duidelijk dat de logika van het militair
systeem in feite gericht is op het sociaal status quo (wat in het belang
is van het kapitaal), tegen de wil en de pogingen in tot sociale veran-
dering, waarvan de arbeidersklasse de historische motor en de georgani-
seerde kracht is.

Buiten de klassieke en fundamentele eisen inzake de deelname van België
aan de NATO en de budgetten die hiervoor worden uitgetrokken, lijkt het
ons wel belangrijk de militaire instelling zelf in vraag te stellen, om
het reaktionair en behoudsgezind mechanisme uit elkaar te halen dat zich
achter de zogenaamde neutraliteit verschuilt en om bovendien wijzigingen
voor te stellen die het leger dichterbij de natie kunnen brengen.

Tegen diegenen die de maatschappij willen militariseren - tegen de ont-
werpen van de Globale Verdediging van het Grondgebied, die de heren We-

ber, VdB en de maffia van de Nationale Unie van Reserve-officieren zo lief zijn - stellen wij dat het leger moet ge-civil-iseerd worden, d.w.z. dat het toegankelijk moet worden gemaakt voor alle maatschappelijke klassen, dat de reeds aanwezige democratische factoren moeten worden versterkt.

In dit perspectief moeten de burgerlijke autoriteiten en de burgers zelf het menselijk en materieel potentiëel van het leger kunnen aanwenden : het leger moet nuttig zijn voor de maatschappij én voor de mens individueel.

Vooreerst door een veralgemening van het begrip "dienst". Iedere milicien zou een deel van zijn termijn moeten besteden aan burgerlijke taken, aan ondankbare of vuile karweitjes van openbaar nut - openbare hygiëne, nacht- of week-end transporten, grondwerken, ziekenhuizen, enz... De miliciens zou voor dit werk normaal moeten betaald worden. Het loon zou minstens gelijk moeten zijn aan het wettelijk minimumloon. Het werk zou geleid worden door de burgerlijke autoriteiten en onderworpen aan de normale sociale wetgeving (zoals bv. het stakingsrecht). Deze diensten van openbaar nut zouden eveneens kunnen verricht worden in een ontwikkelingsland, maar het is duidelijk dat wij in de Duitse Bondsrepubliek niets te maken hebben. (18)

Vervolgens door het systematisch organiseren van de individuele vorming: zo zou iedereen bijvoorbeeld in zes maanden tijd een taal kunnen aanleren (wat nuttig is voor het leger : de taal van de vijand, van de bondgenoot, de tweede landstaal), de chauffeurs zouden zich kunnen bekwamen in de mechanika, iedereen zou een tweede beroep kunnen aanleren indien hij zijn eigen beroep niet kan uitoefenen, en het operationeel niveau van het leger zou kwalitatief niet achteruitgaan.

Vanuit organisatorisch standpunt veronderstelt deze radicale heroriëntering de ontwikkeling van individuele sociale en politieke rechten - militairen zijn burgers in uniform - én de uitbreiding van het statuut van burgerlijk ambtenaar tot al diegenen die niet uitsluitend of hoofdzakelijk gevechtswaardig zijn (bv. het Militair Geografisch Instituut).

---

(18): Hier vinden we de politiek van vreedzame coëxistentie en de opheffing van de militaire paktten terug in de kontekst.

Het spreekt vanzelf dat het streven naar een nieuwe militaire politiek, geïnspireerd op deze principes, het voeren van een meer onmiddellijke aktie niet uitsluit, bijvoorbeeld de aktie voor vrijheid van informatie en politieke uitdrukking van miliciens en militairen wat een voorwaarde is voor de democratische erkenning van de burgerlijke maatschappij. Maar alleen door het koloniale- en tuchtsysteem bij de wortels aan te pakken, zullen wij ons kunnen verzetten tegen de aan gang zijnde vorming van een beroepsleger, want noch vanwege de overgrote meerderheid van de jongeren, noch vanwege de beroepskaders is hiertegen een duidelijke weerstand : de enen verhoppen een vermindering of afschaffing van de legerdienst, de anderen versmaden geenszins een versterking van het korporatisme.

Wij staan voor de keuze : ofwel een leger van burgers in uniform, ofwel een leger van kandidaat-huurlingen.

november 1975.

GESCHIEDENIS VAN DE EUROPESE ARBEIDERSBEWEGING,

deel I tot 1914, van de hand van Dr.L.Michielsen. Het boek is aan zijn tweede druk toe, wat zowel de noodzaak van een goed handboek, als het sukses van dit werk bevestigt. Prijs 2de druk : 225 F.

En er zijn goede vooruitzichten dat deel II dit jaar nog van de persen zal rollen.

BESTEL OOK ONZE KLEINERE BROCHURES :

LENIN, EEN KORTE BIOGRAFISCHE SCHETS (50 F.)

PEPER EN ZOUT, 80 LUDIEKE KARTOENS (100 F.)

HET COMMUNISTISCH MANIFEST, MARX/ENGELS (30 F.)

Stortingen op postrekening 000-0944464-72 van het F.Masereel Fonds, 1000 Brussel, met vermelding van de gevraagde titel(s).

DE KOMMUNISTISCHE PARTIJ VAN BELGIE EN HET SOVJET-DUIJS NIET-AANVALSPAKT

DE PERIODE VAN AUGUSTUS 1939 TOT JULI 1941

de licentiaatsverhandeling van Rudi Van Doorslaer, die hij aan de Rijksuniversiteit van Gent indiende. Bijna 300 bladzijden, verlucht met illustraties en politieke kaarten van België. Prijs : 450 F.